

ВИСНОВОК

**про наукову новизну, теоретичне та практичне значення
результатів дисертації Павлюка Сергія Миколайовича на тему
«Правове регулювання перевезення вантажів у прямому
змішаному сполученні», поданої на здобуття ступеня доктора філософії
в галузі знань 08 «Право» зі спеціальності 081 «Право»**

Розвиток змішаних перевезень вантажів є основною сучасною тенденцією світової транспортної системи. З міжнародним розвитком контейнеризації змішані перевезення вантажів отримують все більше визнання як в міжнародному, так і у внутрішньому сполученні, дозволяючи ефективно поєднувати декілька видів транспорту. Розвиток змішаних перевезень вантажів є пріоритетним напрямом транспортної політики України на сучасному етапі посилення транспортного потенціалу держави, інтеграції транспортної мережі до Транс'європейської транспортної системи. Зростання кількості перевезень, у тому числі вантажів у прямому змішаному сполученні, сприяє розширенню сполучення із країнами ЄС, реалізації інвестиційних проєктів. Доцільність визначення перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні як правової категорії, правового статусу суб'єктів перевезення вантажів, закріплення основних напрямів подальшого розвитку національного законодавства з перевезення вантажів та уніфікації його з законодавством ЄС є важливими аргументами на користь модернізації транспортного законодавства. В такому контексті актуальним постає питання про удосконалення законодавства України з перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні та уніфікація його з законодавством ЄС. При цьому домінуюча перевага господарських правовідносин зумовлює характер правового регулювання цих відносин, відповідно до якого основне регулятивне навантаження має покладатися саме на господарсько-правові засоби. Наведене зумовлює переосмислення заходів з правової організації вищезазначеного виду перевезень вантажу.

У юридичній науці питання перевезення вантажів розглядалося науковцями дотично до досліджуваних ними тем, проте в сучасних умовах євроінтеграційних процесів, створення інтегрованої транспортної мережі воно потребує ґрунтовного вивчення, зокрема це стосується засобів державного регулювання цього виду перевезень вантажів, врегулювання господарсько-правової відповідальності оператора змішаного перевезення, укладення договорів, що опосередковують перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні тощо.

Зазначене підтверджує актуальність та обґрунтованість вибору теми дисертаційного дослідження.

Дисертаційна робота С. М. Павлюка містить наукові положення та нові науково аргументовані теоретичні результати дослідження, новизна яких полягає в тому, що вперше у вітчизняній науці господарського права запропоновано концептуальне обґрунтування визначення перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні як виду господарської діяльності та правової організації перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні, спрямоване на вирішення важливих наукових і практичних проблем удосконалення правового регулювання такого виду діяльності в умовах євроінтеграції та формування новітньої практики застосування транспортного законодавства.

Наукова новизна одержаних у дисертації результатів конкретизується такими основними положеннями, висновками, пропозиціями:

Вперше:

обґрунтовано надання *функцій з державного управління* у сфері перевезень вантажів у прямому змішаному сполученні центральному органу державної виконавчої влади у сфері транспорту - Міністерству інфраструктури України;

аргументовано доцільність запровадження до суб'єктів господарювання, які виконують функції операторів змішаного перевезення при організації перевезення вантажу у прямому змішаному сполученні,

вимоги щодо підтвердження відповідності якості послуг, що надаються у зазначеній сфері, шляхом технічного регулювання, сертифікації, добровільного декларування відповідності.

Удосконалено положення щодо:

правової форми здійснення перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні з уточненням, що такою формою має бути: а) договір мультимодального перевезення вантажу, в тому числі електронного, який укладається між оператором мультимодального перевезення та вантажовідправником на користь вантажоодержувача та підтверджується єдиним електронним перевізним документом; б) договір про організацію прямих змішаних (мультимодальних) перевезень, що укладається оператором змішаного (мультимодального) перевезення вантажу з фактичними перевізниками у разі систематичних перевезень вантажів;

обсягу господарсько-правової відповідальності суб'єктів господарювання, які виконують функції операторів змішаного перевезення, а саме: 1) встановлення обмеженого розміру відповідальності у розрахункових одиницях (спеціальних правах запозичення) у разі втрати, пошкодження, псування, недостачі вантажу; 2) незастосування правила щодо обмеженої відповідальності, якщо буде доведено, що збитки виникли внаслідок дії або бездіяльності оператора змішаного перевезення з наміром викликати такі збитки, або через недбалість і з розумінням того, що такі збитки, ймовірно, будуть заподіяні; 3) можливість підвищення розміру відповідальності за згодою сторін.

Дістали подальший розвиток положення щодо:

поняття перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні як виду господарської діяльності шляхом доопрацювання його ознак, а саме: а) пов'язане з переміщенням продукції виробничо-технічного призначення і виробів народного споживання залізницями, автомобільними дорогами, водними та повітряними шляхами з використанням не менш як двох видів транспорту; б) організовується оператором змішаного (мультимодального)

перевезення вантажу, який приймає вантаж до перевезення, несе відповідальність за перевезення вантажу, є представником всіх фактичних перевізників, які беруть участь у перевезенні; в) здійснюється на підставі єдиного документа мультимодального перевезення вантажу, що може бути укладений в електронній формі; г) спрямоване на надання послуг перевезення та інших пов'язаних з перевезенням послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність;

застосування *терміну «мультимодальне перевезення»* як родового поняття щодо всіх видів перевезень вантажів у прямому змішаному сполученні;

класифікації перевезень вантажів у прямому змішаному сполученні з урахуванням таких критеріїв, як: види транспорту, що беруть участь у перевезеннях вантажів у прямому змішаному сполученні; об'єкт транспортування; межі території переміщення; обсяг послуг, що надаються при перевезенні; зміст діяльності; порядок оформлення перевізних документів та транспортні засоби, за допомогою яких здійснюється перевезення вантажів;

класифікації учасників перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні за функціональним призначенням, а саме: 1) основні учасники (оператор змішаного (мультимодального) перевезення), вантажовідправник, вантажоодержувач, фактичні перевізники), які беруть участь у організації та здійсненні перевезенні вантажів у прямому змішаному сполученні; 2) допоміжні, діяльність яких спрямована на забезпечення процесу перевезення (транспортні біржі, транспортні експедитори (транспортно-експедиторські організації), транспортні термінали, оператори транспортної інфраструктури тощо);

законодавчої основи перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні шляхом:

1) прийняття закону про змішані (мультимодальні) перевезення задля системного унормування цього виду господарської діяльності з

конкретизацією основних розділів закону: а) загальні положення (визначення основних термінів), б) основи державного регулювання діяльності в галузі прямих змішаних перевезень, в) засади організації прямого змішаного сполучення, г) основи правового статусу учасників перевезення у прямому змішаному сполученні (оператору прямого змішаного перевезення, фактичних перевізників, вантажовідправників і вантажоодержувачів тощо), д) договори при організації та здійсненні таких перевезень (договір прямого змішаного перевезення вантажу, договір про організацію перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні, істотні умови договору про організацію перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні), е) відповідальність учасників перевезення у прямому змішаному сполученні, особливості пред'явлення претензій, позовів;

2) Правил перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні, у яких мають бути конкретизовані особливості організації та здійснення різних видів прямих змішаних перевезень вантажів щодо всіх видів транспорту.

суб'єктів господарсько-правової відповідальності у сфері змішаного перевезення, а саме закріплення відповідальності за суб'єктом, який виконує функції оператора змішаного перевезення, за локалізовані і не локалізовані збитки; за винятком випадків, коли шкода була локалізована на певному етапі змішаного перевезення, щодо якої підлягає застосуванню міжнародна конвенція або імперативна норма національного права, яка передбачає більш високу межу відповідальності оператора за таку втрату або пошкодження.

Наведені результати дослідження є достатньо обґрунтованими, чому сприяли: використання загальних та галузевих методів і прийомів пізнання дійсності, ґрунтовний аналіз наукової юридичної літератури з господарського та суміжних галузей права, законодавства України, міжнародних актів та законодавства ЄС; узагальнення матеріалів судової практики, публікацій у періодичних виданнях тощо.

Теоретичне значення результатів дослідження полягає в обґрунтуванні визначення перевезення вантажів у прямому змішаному

сполученні як виду господарської діяльності та правової організації перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні, класифікації перевезень вантажів у прямому змішаному сполученні; учасників перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні; правових форм здійснення перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні; господарсько-правової відповідальності оператора змішаного перевезення.

Практичне значення отриманих результатів полягає у тому, що сформульовані у роботі висновки і пропозиції можуть бути використані у *нормотворчій діяльності* – при удосконаленні законодавства, яким регулюється перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні; *навчально-методичній роботі* - при підготовці підручників та навчальних посібників для студентів та аспірантів юридичних закладів вищої освіти, науково-практичних коментарів до кодексів та інших нормативно-правових актів України, викладанні відповідних дисциплін, про що свідчить довідка (Додаток А).

Дисертація С. М. Павлюка є кваліфікаційною науковою працею, що характеризується єдністю змісту, містить наукові результати, які мають суттєве значення для науки господарського права та свідчать про особистий внесок здобувача в науку.

Результати дисертаційного дослідження опубліковано у 4 наукових статтях, 2 з яких – статті у фахових наукових виданнях України, 2 статті в наукових періодичних виданнях іноземних держав, одна з яких входить до Організації економічного співробітництва та розвитку та ЄС (Польща), у розділі колективної монографії, виданої на території держави, яка входить до Організації економічного співробітництва та розвитку (Канада), а також трьох тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

СПИСОК ПУБЛІКАЦІЙ ЗДОБУВАЧА

Наукові праці, в яких опубліковані основні результати дисертації:

1. Ella Derkach, Sergii Pavliuk. RECENT DEVELOPMETS IN MULTIMODAL TRANSPORTATION OF GOODS: LEGAL ISSUES.

Association agreement: from partnership to cooperation: collective monograph / edited by Maryna Dei, Olha Rudenko. Hamilton, Ontario: Accent Graphics Communications & Publishing, 2018. P. 133-138.

Особистий внесок здобувача полягає у розробці пропозицій з удосконалення правової основи розвитку мультимодальної транспортної системи на міжнародному рівні.

2. Деркач Е. М., Павлюк С. М. Актуальні питання правового регулювання перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 12. С. 89-93.

Особистий внесок здобувача полягає у розробці пропозицій напрямів вдосконалення законодавства про перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні, визначення структури закону про змішані перевезення.

3. Павлюк С. М. Щодо договірному регулювання перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні. *Правничий часопис Донецького національного університету*. 2019. № 1. С. 54-62.

4. Ella Derkach, Sergii Pavliuk. International Law on the Multimodal Carriage of Goods: Recent Trends and Perspectives. *International Journal of Legal Studies*. 2017. № 2(2). P. 269-285.

Особистий внесок здобувача полягає у розробці пропозицій з відповідальності при перевезенні вантажів у прямому змішаному сполученні при міжнародних та внутрішніх перевезеннях вантажів у прямому змішаному сполученні.

Наукові праці, які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

5. Павлюк С. М. До питання щодо класифікації перевезень вантажів у прямому змішаному сполученні. *Актуальні проблеми правових наук в євроінтеграційному вимірі: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, Харків, 15-16 грудня 2017 р.* Харків: Асоціація аспірантів-юристів, 2017. Ч. 1. С. 68-70.

6. Павлюк С. М. Щодо договірних відносин при перевезенні вантажу у прямому змішаному сполученні. *Сучасні наукові дослідження представників юридичної науки – прогрес законодавства України майбутнього*: матеріали міжнародної науково-практичної конференції, Дніпро, 12-13 січня 2018 р. Дніпро: ГО «Правовий світ», 2018. С. 31-34.

7. Павлюк С. М. Щодо відповідальності учасників перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні. *Правове забезпечення інтеграції України в європейський політичний, економічний, безпековий, інтелектуальний простір*: матеріали всеукраїнської наук.-практ. конф. пам'яті професора В. Д. Волкова, Хмельницький, 23 квітня 2019 року. Вінниця: Донецький національний університет імені Василя Стуса, 2019. С. 178-181.

Наукові праці, які додатково відображають наукові результати дисертації:

8. Деркач Э. М., Павлюк С. Н. Транспортное законодательство Украины: состояние и перспективы развития в контексте европейского выбора. *Научные труды "Эдилет"*. 2017. № 1. С. 85-97

Особистий внесок здобувача полягає у розробці пропозицій з удосконалення правового регулювання перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні, законодавчого визначення умов здійснення перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні, правового статусу оператора змішаного перевезення, особливостей договірних відносин та відповідальності учасників такого перевезення.

Результати дисертації повною мірою висвітлені у зазначених публікаціях.

Таким чином, дисертаційна робота С. М. Павлюка відповідає вимогам п. 10 Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 року №167, виконана здобувачем особисто, містить нові науково обґрунтовані результати теоретичного та практичного спрямування,

що мають суттєве значення для галузі знань 08 «Право» та свідчать про особистий внесок здобувача в юридичну науку, зокрема в господарське право.

На підставі вищезазначеного рекомендуємо дисертацію Павлюка Сергія Миколайовича за темою «Правове регулювання перевезення вантажів у прямому змішаному сполученні» до захисту у разовій спеціалізованій вченій раді на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент

**професор кафедри конституційного,
міжнародного і кримінального права**

Донецького національного університету імені Василя Стуса

доктор юридичних наук, професор

Р.Ф. Гринюк

Рецензент

доцент кафедри цивільного права і процесу

Донецького національного університету імені Василя Стуса

кандидат юридичних наук, доцент

Л.М. Дорошенко

